

Vlaanderen
is erfgoed

Dossier gehele opheffing

Oorlogsgedenkteken Sint-Truiden

Opheffing in functie van verplaatsing

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Oorlogsgedenkteken, Sint-Truiden, Stapelstraat zonder nummer (Sint-Martenplein) – **Gehele opheffing**

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/71053/103.1

Marijke Wouters

Tom Lenaerts

14/10/2016

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.1.1.	Geografische situering	4
1.1.2.	Beschermingsdossier en -besluit	4
1.2.	Historisch overzicht	5
1.2.1.	Het plein	5
1.2.2.	Het Dossier	5
2.	Evaluerend gedeelte	6
2.1.	Motivatie voor de opheffing	6
2.1.1.	Wettelijke basis (Onrorenderfgoeddecreet)	6
2.1.2.	Specifieke situatie (beschermingsdossier):	7
2.1.3.	Inhoudelijke motivatie:	7
2.2.	Impact op de erfgoedwaarden.....	9
2.3.	Fysieke toestand van het gedenkteken.....	9
2.4.	De maatregelen die nodig zijn voor de ontmanteling, de verplaatsing en de heroprlichting op een geschikte plaats.....	10
3.	bijlagen bij het inhoudelijk dossier.....	10

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Situering

Op 22 januari 2014 werd het oorlogsgedenkteken van Sint-Truiden beschermd. Tijdens de voorafgaande procedure (op basis van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten) werd aangegeven dat de stad het monument wenste te verplaatsen, binnen dezelfde perimeter van het plein, omwille van de heraanleg van het plein. In het Onroerenderfgoeddecreet moet daarvoor de procedure met inspraakmogelijkheid gevolgd worden. Deze procedure wordt via dit voorliggend dossier opgestart. Eerst wordt advies ingewonnen bij de Vlaamse Commissie voor Onroerend Erfgoed (VCOE), waarna de minister op basis van dit advies een beslissing kan nemen tot de start van de opheffingsprocedure van de bescherming met een voorlopige opheffing, een openbaar onderzoek en een definitieve opheffing van de bescherming. Als de bescherming is opgegeven kan het monument verplaatst worden en de beschermingsprocedure gestart worden op de nieuwe locatie.

In voorliggend dossier zal de bescherming van het oorlogsgedenkteken worden toegelicht, alsook de motivatie om het te verplaatsen. Het dossier gaat ook in op de aandacht die zal besteed worden aan het behoud van de erfgoedwaarden, het versterken van de contextwaarde en de betere visibiliteit van het monument op de nieuwe locatie.

1.1.1. Geografische situering

Het oorlogsgedenkteken bevindt zich op het Sint-Martenplein en is zuidzuidwest georiënteerd naar de Stapelstraat. cf. plannen en foto's: inh_dossier_fotoreg_bijlage

1.1.2. Beschermingsdossier en -besluit

Het oorlogsgedenkteken werd beschermd als monument bij Ministerieel Besluit van 22 januari 2014 (bijlage 1 en 2) omwille van het algemeen belang gevormd door de **historische waarde**:

"Het op 26 juni 1927 ingehuldigde oorlogsmonument ter herdenking van Wereldoorlog I, en in 1953 bij uitbreiding van Wereldoorlog II, is – samen met de oude vrijheidsboom – een getuige van de Belgische en Sint-Truidense politieke geschiedenis, en bezit om die reden een belangrijke historische en documentaire waarde. Het gedenkteken is op de oorspronkelijke plaats blijven staan."

en de **artistieke waarde**: "Door de nationaal vermaarde beeldhouwer Victor De Haen (1866-1934) ontworpen gedenkteken, typologisch uitgewerkt als een breed en monumentaal reliëf met centrale patroonheilige Sint-Trudo, soldaten en burgerbevolking in gevarieerde houdingen en van diverse leeftijd en gemoedstoestand; rijke symbolentaal, getuige het mooie beeldhouwwerk, de wapenuitrusting, de fakkel, de lauwerkransen, de Belgische leeuw, het wapenschild van Sint-Truiden en de inscripties; symbolen van bescherming, moed, heldhaftige oorlogsstrijd, vaderland, wanhoop, overwinning en roem. De bloementuil is gesmeed door de Sint-Truidense kunstsmed Pierre Radoux (1864-1939)."

1.2. Historisch overzicht Het plein

Naar aanleiding van de vraag tot verplaatsing, en ter aanvulling op het beschermingsdossier, maakte Willem Driesen, ambtenaar van de stad Sint-Truiden, een historisch overzicht van het Sint-Martenplein en het oorlogsgedenkteken. (cf. bijlage 3) Hieronder volgt een korte samenvatting van de historiek:

Het Sint-Martenplein is pas ontstaan in 1911 toen de gasthuisgebouwen (uitgezonderd kapel) in de Stapelstraat en enkele huizen in de Breendonkstraat werden afgebroken. De gasthuisgebouwen sloten tot dan vrij kort aan bij het kerkhof rond de Sint-Martinuskerk. Deze situatie is nog goed te zien op de Villaretkaart, de Ferrariskaart en het primitief kadaster.

Na de afbraak ontstond er een pleinwand met nieuwe bebouwing. In 1927 kwam op dit pleintje het monument voor gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog.

Oude foto's tonen de groenaanleg op het plein rond dit oorlogsmonument: een grasveld met bloemperkjes, met een pad dat naar het monument leidt, en struiken naast en achter het monument. Op sommige foto's zijn er enkele kleine boompjes te zien achter deze struiken. Op andere foto's zijn er weer geen bomen te zien. Het is onduidelijk van wanneer de huidige, beeldbepalende lindeboom aanwezig is. De stelling uit het beschermingsbesluit dat het hier om een vrijheidsboom gaat, blijkt niet op feiten te berusten en bevat aldus niet de daaraan toegekende erfgoedwaarde.

In 1954 is het monument uitgebreid met twee vleugels voor de Tweede Wereldoorlog en ingeleid door een hardstenen podium, met trappenpartij waarnaar het tevens vernieuwde paadje leidt. De plannen voor deze uitbreiding en het technisch bestek zijn nog bewaard in het archief van de stad Sint-Truiden.

Uit foto's van na 1954 valt af te leiden dat er zich nog steeds gazon bevond rondom het gedenkteken en dat er drie (alle linde?)bomen stonden achter het gedenkteken: de huidige grote lindeboom, geflankeerd door twee kleinere bomen, die inmiddels verdwenen zijn.

Het Sint-Martenplein werd heraangelegd in 1999. Het gras en het paadje vóór het gedenkteken werden verwijderd en de stoep werd verbreed. Het hekwerk werd deels gerecupereerd rondom een nieuwe strook gras tegen de zuidoostelijke gevel van de kerk, waar enkele oude grafstenen werden tentoon gelegd en een infobord werd geplaatst.

De werken kaderden in het project 'Een nieuw hart voor Sint-Truiden', een binnenstadvernieuwing van straten en pleinen met subsidie van de Koning Boudewijnstichting. Het Sint-Martenplein werd 'rustiek heraangelegd' in mozaïekkasseien, en om de pleinfunctie te versterken werd de kerk in de pleinaanleg meer centraal geplaatst. Een gedeelte van de Breendonkstraat werd mee opgenomen in de herinrichting. Het oorlogsmonument bleef behouden en rond de lindeboom kwam er een keerwand, bedoeld als zit- en rustplaats. D+A-Planning tekende de groenvoorziening uit. Het plein werd verhard zodat het ook bruikbaar was voor de organisatie van evenementen. Nauwelijks twee maanden later werden de parkeerplaatsen en bloembakken tegenover het gedenkteken vervangen door een voetpad om de doorgang voor voetgangers te vergemakkelijken. Aan het monument werden ook Amsterdammetjes geplaatst om foutparkeren tegen te gaan.

1.2.2. Het Dossier

Procesverloop en historiek van het dossier (2013-2016)

De intentie om dit monument te verplaatsen is er al van in 2013, vóór de definitieve bescherming begin 2014. Binnen de beschermingsprocedure gaf de stad Sint-Truiden in april 2013 deze intenties al mee bij haar bezwaar. In de behandeling van deze bezwaren werd door de minister besloten dat de verplaatsing van het oorlogsgedenkteken in het

kader van de herinrichting en het aantrekkelijk maken van het plein, inclusief de opwaardering van het monument, eventueel kon worden toegestaan. Hierbij werd aangegeven dat hiertoe een noodzaak diende te zijn en/of dat de nieuwe locatie een verbetering van de contextwaarde zou moeten inhouden. Er werd daarmee een duidelijke opening naar een latere herlocalisatie gelaten.

De laatste jaren werden deze intenties steeds concreter en is hierover ook meermaals contact geweest met het agentschap Onroerend Erfgoed. Diverse documenten werden door de gemeente, vaak informeel, hierover aangereikt. In het kader van deze gesprekken werden ook binnen het agentschap de implicaties van de gewenste verplaatsing op diverse vlakken onderzocht.

In augustus – september 2015 waren er interne besprekingen betreffende eventuele principiële goedkeuring van de verplaatsing op basis van de nota van stad Sint-Truiden met historische gegevens en argumentatie pro verplaatsing.

De stad liet een grondig vooronderzoek uitvoeren naar de bouwfysische toestand van het oorlogsmonument en naar de mogelijkheden en technische voorwaarden voor verplaatsing. Ook werd de aanleg rond het monument, bij verplaatsing, verder uitgewerkt en bijgestuurd op plan.

De stad Sint-Truiden richtte op 2 mei 2016 dan ook een brief aan minister Bourgeois waarin wordt aangekondigd dat men wil doorgaan met de plannen tot verplaatsing van het oorlogsgedenkteken. (cf. bijlage 4-6)

Hoewel er in het besluit van het 'dossier beëindigd onderzoek' tijdens de beschermingsprocedure werd aangegeven dat de verplaatsing zou kunnen toegestaan worden met een machtiging op basis van een concreet in te dienen dossier, is dit binnen het Onroerenderfgoeddecreet echter niet mogelijk. Een verplaatsing van een monument kan vandaag enkel op basis van artikel 6.2.1. van het Onroerenderfgoeddecreet. Vanuit juridisch oogpunt kan de verplaatsing enkel onderbouwd worden door opheffing van de bescherming, gevolgd door een eventuele nieuwe bescherming op de nieuwe locatie.

Ondertussen had de stad Sint-Truiden de stedenbouwkundige aanvraag tot heraanleg van Sint-Maartenplein (en verplaatsing van oorlogsgedenkteken) al ingediend. Het agentschap Onroerend Erfgoed kan deze aanvraag enkel ongunstig adviseren. Op heden moet het agentschap zich bij advisering immers baseren op het huidige beschermingsbesluit en op de daarbij horende rechtsgevolgen zoals het actief- en passiefbehoudsbeginsel. Een nieuwe aanvraag tot het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning voor de verplaatsing van het oorlogsgedenkteken zal pas kunnen vanaf de bekendmaking van Ministerieel Besluit voor definitieve opheffing in het Belgisch Staatsblad.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Motivatie voor de opheffing

2.1.1. Wettelijke basis (Onroerenderfgoeddecreet)

Art.6.2.1:

De Vlaamse Regering kan een besluit tot definitieve bescherming in de volgende gevallen geheel of gedeeltelijk wijzigen of opheffen :

1° de erfgoedwaarden van het beschermde goed zijn onherstelbaar aangetast of verloren gegaan;

2° een verplaatsing van het beschermde goed is noodzakelijk voor het behoud ervan;

*3° de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing is vereist **omwille van het algemeen belang**;*

4° het goed beheer vereist de toevoeging van gegevens zoals vermeld in artikel 6.1.14, 7° tot en met 9°.

2.1.2. Specifieke situatie (beschermingsdossier):

De intentie om dit monument te verplaatsen is er al van vóór de definitieve bescherming. Naar aanleiding van de voorlopige bescherming dient stad Sint-Truiden volgend bezwaar in:

"Het college van burgemeester en schepenen heeft op 5 april 2013 beslist dat men het monument wil behouden op het plein, doch het wenst te verplaatsen in functie van de herinrichting en het aantrekkelijker maken van het plein, inclus de opwaardering van het monument (o.a. uitlichten)"

In het dossier beëindigd onderzoek bespreekt Onroerend Erfgoed dit bezwaar als volgt: *"... Onroerend Erfgoed staat steeds weigerachtig tegenover de verplaatsing van een monument, maar meent dat dit wel kan gemotiveerd worden indien de noodzaak kan aangetoond en gemotiveerd worden en/of indien de nieuwe locatie een verbetering voor de contextwaarde van het monument inhoudt."*

In het besluit van het dossier beëindigd onderzoek staat dan ook:

"De verplaatsing van het oorlogsgedenkteken in het kader van de herinrichting en het aantrekkelijker maken van het plein, inclus de opwaardering van het monument (o.a. uitlichten), kan eventueel worden toegestaan, indien de noodzaak kan aangetoond worden en gemotiveerd worden en/of indien de nieuwe locatie een verbetering voor de contextwaarde van het monument inhoudt. Deze verplaatsing kan alleen worden toegestaan na machtiging door Onroerend Erfgoed op basis van een concreet in te dienen dossier."

2.1.3. Inhoudelijke motivatie:

2.1.3.1. Gebruik van het oorlogsgedenkteken:

Het monument wordt momenteel nog een 8-tal keer per jaar gebruikt voor herdenkingen, kransleggingen, jumelages en door vaderlandslievende verenigingen.

Probleem hierbij is dat de zone voor het monument eigenlijk wat te smal is en grenst aan het doorheen de jaren steeds drukker geworden doorgaand verkeer in de Stapelstraat, als belangrijk onderdeel van de handelsas Luikerstraat – Grote Markt - Stapelstraat. Dit geeft verkeers- en veiligheidsproblemen en heeft tot gevolg dat de ceremonies vaak ingekort of verstoord worden. Het begin en het einde van de plechtigheid gebeuren in het Stadhuis op de Grote Markt en dan gaat men vanaf daar in stoet langs dezelfde Stapelstraat op en af. Het omleiden van het verkeer is erg omslachtig en leidt de auto's terug buiten het stadscentrum. Het plein wordt door de heraanleg aantrekkelijker en de mobiliteit verbeterd. In bijlage werd een foto opgenomen van de herdenking op 1 november 2015.

2.1.3.2. Aanleiding voor verplaatsing / doelstelling:

De stad Sint-Truiden wil het oorlogsmonument verplaatsen in functie van de herinrichting en het aantrekkelijker maken van het plein. Gezien het plein pas ontstaan is in 1911 en het monument geplaatst werd in 1927, toen de bebouwing langs de nieuwe pleinwand nog in ontwikkeling was, was het toen waarschijnlijk 'logisch' om dit gedenkteken te plaatsen ter hoogte van de in 1911 afgebroken bebouwing, als aflijning van de Stapelstraat en bovendien erg in het zicht van passanten doorheen deze straat. De nieuwe pleinwand omvatte o.a. een theater- en filmzaal (1919-gesloopt 1988) en een PTT-gebouw (1930-gesloten 1999). De laatste decennia zijn er enkele winkels in de plaats gekomen. De

achteruitgelegen ligging ten opzichte van de handelstraat en visueel 'verstopt' achter het oorlogsmonument, maakt dat deze handelszaken moeite hebben om overeind te blijven. Daarnaast zet het huidige stadsbestuur zich de laatste jaren sterk in voor de heraanleg van straten en pleinen om deze aangenamer te maken voor bewoners, toeristen en handelsklanten. Hiervoor heeft de stad Sint-Truiden ontwerp bureau BUUR aangesteld om een beeldkwaliteitsplan voor de gehele binnenstad op te maken.

De geplande heraanleg kadert dan ook binnen bovenstaande doelstellingen: een aangenaam verblijfplein maken (zowel voor bewoners als voor handel en horeca) én het oorlogsmonument een meer prominente plaats geven op dit nieuwe plein, waarbij de nodige ruimte ter beschikking is voor de ceremonies.

2.1.3.3. De geplande heraanleg: inhoudelijke overwegingen

Zoals hierboven reeds aangehaald, wijzigde het uitzicht rondom het oorlogsmonument meermaals doorheen de jaren, sinds de oprichting in 1927. Eerst met omhooglopend voorliggend gazon met bloemenperken en struiken naast en achter het monument. Bij de uitbreiding in 1954, door effening van voorliggend terrein, op een sokkel met trappenpartij, nog steeds met gazon ervoor, maar met al grotere bomen erachter. Bij de heraanleg in 1999 zonder groenaanleg ervoor, maar wel mee opgenomen in het verhoogde boomvak. En dit wellicht in een poging om het plein visueel meer open te trekken. Met die heraanleg en verstening, en door de huidige grote lindeboom waaronder geen lage begroeiing meer mogelijk is, heeft men momenteel een onaangenaam plein achter het monument. De ruimte is verrommeld door de autoparkeerplaatsen, de fietsenstalling, de effen achterzijde van het monument, ...

De aanleg rond het oorlogsmonument herstellen zoals in de beginjaren, met een camouflerende / flankerende struikbegroeiing, is niet mogelijk, aangezien dergelijke begroeiing niet gedijt onder de lindeboom. Het monument is visueel ook wat 'bedekt' geraakt door deze lindeboom en loopt gevaar van beschadiging door zware takkenval en worteldruk. Ook de oorspronkelijke en de in het ontwerp allicht bewuste lichtschaduwwerking van het reliëf wordt geschaad door de overhangende boom.

Lindebomen staan bekend om hun "druipen", de afscheiding (honingdauw) van de lindebladluis (*Eucallipterus tiliae*), een suikerige kleverige substantie die druipt op alles wat er zich onder bevindt. Op het kleverige vocht komt er meestal een zwarte schimmel (roetdauw) en/of stedelijk roet en stof. Hoewel de betreffende soort, de zilverlinde (*Tilia tomentosa*) minder gevoelig is voor de lindebladluis ziet men toch duidelijk de sporen van de substantie wat het visuele aspect niet ten goede komt.

Deze lindeboom is, hoewel geen vrijheidsboom, toch erg beeldbepalend. De stad heeft recent een vormsnoei laten uitvoeren om de boom in leven te kunnen houden. Hiervoor heeft de stad eerst een boomeffectanalyse laten uitvoeren.

Op de huidige heraanlegplannen (cf. figuren in bijlage) krijgt het oorlogsgedenkteken dus een nieuwe plaats tegen de kerkgevel (dwarsbeuk). Hierbij houdt men 1m afstand van deze gevel, om onderhouds- en restauratiewerken aan deze beschermde kerk nog mogelijk te houden. Als referentie aan de omgevingsaanleg bij de oprichting in 1927, als creatie van een eigen ruimte rond het gedenkteken, en als ruimtelijke buffer tegen wildplassers en 'hang'jongeren, voorziet men een groenaanleg aan beide zijden en aan de voorzijde van het oorlogsgedenkteken, en dit met enkele lage en hoge struiken. Men creëert ook terug een 'ceremonieel' paadje door de struikaanleg centraal voor het gedenkteken te onderbreken en de pleinbestrating hier door te trekken.

Door deze nieuwe locatie ontstaat er een plein dat visueel meer open is en waar het ruimtelijk aangenaam is om te verblijven. Het oorlogsgedenkteken krijgt een prominente plaats waarrond er meer plaats is om, zonder verkeersproblematiek, de acht ceremonies per jaar te laten plaatsvinden. Door het gedenkteken van onder de boomkruin uit te halen, komt het reliëf ook terug beter tot uiting.

2.2. Impact op de erfgoedwaarden

We herhalen hier even de motivering uit het beschermingsbesluit van 2014:

historische waarde

"Het op 26 juni 1927 ingehuldigde oorlogsmonument ter herdenking van Wereldoorlog I, en in 1953 bij uitbreiding van Wereldoorlog II, is - samen met de oude vrijheidsboom - een getuige van de Belgische en Sint-Truidense politieke geschiedenis, en bezit om die reden een belangrijke historische en documentaire waarde. Het gedenkteken is op de oorspronkelijke plaats blijven staan."

artistieke waarde

"Door de nationaal vermaarde beeldhouwer Victor De Haen (1866-1934) ontworpen gedenkteken, typologisch uitgewerkt als een breed en monumentaal reliëf met centrale patroonheilige Sint-Trudo, soldaten en burgerbevolking in gevarieerde houdingen en van diverse leeftijd en gemoedstoestand; rijke symbolentaal, getuige het mooie beeldhouwwerk, de wapenuitrusting, de fakkel, de lauwerkransen, de Belgische leeuw, het wapenschild van Sint-Truiden en de inscripties; symbolen van bescherming, moed, heldhaftige oorlogstrijd, vaderland, wanhoop, overwinning en roem. De bloementuil is gesmeed door de Sint-Truidense kunstsmed Pierre Radoux (1864-1939)."

Het beschermingsbesluit vermeldt enkel het reliëf (zowel het centrale deel uit 1927, als de uitbreiding uit 1953) en de onderbouw met de opschriften en bloementuil. De sokkel met bloembakken en trappenpartij wordt niet vermeld.

Bij de verplaatsing gaat men enkel het reliëf met de onderbouw terugplaatsen. De sokkel wordt niet hernomen. Dit doet geen afbreuk aan de erfgoedwaarden van het beschermingsbesluit.

Enkel de vermelding dat het gedenkteken op de oorspronkelijke plaats is blijven staan, zal vervallen. Als onderdeel van de historische waarde is het veranderen van de oorspronkelijke inplanting op hetzelfde plein van ondergeschikt belang tegenover de overige historische waarden.

Verder wordt de lindeboom in het beschermingsbesluit vermeld als oude vrijheidsboom, die samen met het gedenkteken een getuige is van de Belgische en Sint-Truidense politieke geschiedenis.

Verder historisch onderzoek heeft echter uitgewezen dat dit niet correct was. De zilverlinde is aangeplant tijdens een vroegere aanlegfase van de directe omgeving van dit monument. De boom is weliswaar beeldbepalend op het plein, maar heeft niet de hem in 2014 toegekende erfgoedwaarde. Op de huidige heraanlegplannen blijft de lindeboom wel behouden zoals blijkt uit de plannen voor heraanleg.

2.3. Fysieke toestand van het gedenkteken

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit dossier wordt opgemaakt, is vastgesteld tijdens meerdere plaatsbezoeken in de periode 2013 - 2016.

Begin 2016 heeft de firma Lapis Arte een grondig onderzoek gedaan in opdracht van het stadsbestuur.

Het verslag bevat een materiaaltechnisch vooronderzoek voor het oorlogsmonument. Een evaluatie van de bewaringstoestand en een onderzoek naar de materiële geschiedenis (originele technieken en materialen, oude ingrepen of restauraties, ...) is immers noodzakelijk om de demontage, manipulatie en heropbouw van het monument op een voorzichtige manier uit te voeren. Wij halen hier enkel de conclusies van het onderzoek aan. Het volledige rapport werd opgenomen in bijlage (cf. bijlage 4).

"Uit de vaststelling van de bewaringstoestand blijkt dat het monument zich in een relatief goede staat van bewaring bevindt. Er zijn in het verleden wel enkele oude restauraties gebeurd."

2.4. De maatregelen die nodig zijn voor de ontmanteling, de verplaatsing en de heroprichting op een geschikte plaats

Begin 2016 heeft de firma Lapis Arte een grondig onderzoek gedaan in opdracht van het stadsbestuur. Het verslag bevat eveneens een behandelingsvoorstel voor het oorlogsmonument.

Betreffende de demontage, manipulatie, transport en montage wordt geconcludeerd: *"Het losmaken van de voegen tussen de verschillende blokken en het losmaken van de doken tussen de Euvillesteen en de blauwe hardsteen zijn vermoedelijk de grootste uitdagingen bij het demonteren van het monument. Bij het transport van de blokken dient rekening gehouden te worden met het gewicht dat volgens de schatting oploopt tot ca. 2500 kg. De oudste steenvolumes (centraal) zijn beduidend groter en zwaarder dan de later toegevoegde."*

Er wordt in het verslag eveneens een behandelingsvoorstel gedaan om de schade die reeds zichtbaar is te restaureren.

Doordat dit rapport met behandelingsvoorstel deel uitmaakt van het Ministerieel besluit moet het technisch bestek voor de uitvoering van de verplaatsing conform zijn aan dit rapport.

3. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

- Bijlage 1: Plan met bestaande toestand en toestand na verplaatsing
- Bijlage 2: Ministerieel Besluit en omgevingsplan van 22 januari 2014:
- Bijlage 3: Bouwhistorische fiche Sint-Martenplein
- Bijlage 4-6: Communicatie m.b.t. de verplaatsing (3 documenten)